

Helmikuu. 2.2. Herran temppeliintuominen

Aamupalveluksen evankeliumi

(Luuk. 2: 25 – 32)

”Jerusalemassa eli hurskas ja jumalaapelkäävä mies, jonka nimi oli Simeon. Hän odotti Israelille luvattua lohdutusta, ja Pyhä Henki oli hänen yllään. Pyhä Henki oli hänelle ilmoittanut, ettei kuolema kohtaa häntä ennen kuin hän on nähnyt Herran Voidellun. Hengen johduksesta hän tuli temppeliin, ja kun Jeesuksen vanhemmat toivat lasta sinne tehdäkseen sen, mikä lain mukaan oli tehtävä, hän otti lapsen käsivarsilleen, ylisti Jumalaa ja sanoi: - Herra, nyt sinä annat palvelijasi rauhassa lähteä, niin kuin olet luvannut. Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut: valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkauden, joka loistaa kansallesi Israelille.

Aamupalveluksen evankeliumi sisältyy kokonaisuudessaan liturgian evankeliumiin. Kommentaarit löytyvät siis liturgian evankeliumin kommentaareista.

Päivän epistola

(Hepr. 7: 7 – 17)

”Veljet, kiistatonta on, että siunauksen antaja on korkeampi arvoinen kuin siunauksen saaja. Edellisessä tapauksessa kymmenyksiä keräsivät kuolevaiset ihmiset, jälkimmäisessä kymmenykset otti mies, joka kirjoitusten mukaan elää aina. Jopa Leevikin, kymmenysten kerääjä, joutui Abrahamin välityksellä tavallaan maksamaan hänelle kymmenykset. Hänhän oli vielä esi-isässään Abrahamissa, kun Melkisedek tuli Abrahamia vastaan. Jos jo Leevin heimon pappisvirka, josta Israelin kansalle on annettu säädökset laissa, olisi johtanut täydellisyyteen, mitä tarvetta olisi ollut sanoa, että vielä tulee uudenlainen pappi, jonka pappeus on Melkisedekin pappeutta, ei Aaronin? Jos pappisvirka muuttuu, muuttuu välttämättä myös laki. Se, josta tässä on puhe, kuuluu aivan toiseen heimoon, jonka jäsenistä ei yksikään ole toimittanut alttaripalvelusta. Kaikkihan tietävät, että meidän Herramme on noussut Juudan heimosta, eikä Mooses ole puhunut mitään sille kuuluvasta pappeudesta. Asia käy vielä selvemmäksi silloin kun virkaan astuu uudenlainen pappi, joka Melkisedekin tavoin ei ole saanut virkaansa inhimillistä syntyperää koskevan lain käskyn mukaan vaan häviämättömän elämänsä voimasta. Hänestä kirjoitukset todistavat: - Sinä olet pappi ikuisesti, sinun pappeutesi on Melkisedekin pappeutta.”

Tekstiämme edeltävä teksti on 28. helluntain jälkeisen viikon torstain epistola. Siinä kerrotaan Melkisedekistä, Salemin kuninkaasta ja Jumalan papista, jonka elinpäivillä ei ole alkua eikä loppua. Hänelle Abrahamkin antoi kymmenykset ja sai Melkisedekiltä siunauksen, vaikka hän oli jo saanut Jumalan lupaukset. Kymmenysten antaminen paljastaa hierarkisen suhteen, alempi antaa ylemmälleen kymmenykset.

Tekstimme alussa mainittu siunaus on todennäköisesti jumalanpalveluselämään liittyvä siunaus. Juutalaisten leeviläinen pappeus sai Abrahamissa siunauksen. Abrahamille siunauksen oli antanut Melkisedek. Järjestyttä määrittää myös se, että leeviläiset, jotka keräsivät kymmenyksiä, olivat kuolevaisia mutta Melkisedek ”elää aina”. Tässäkin on hierarkinen suhde, leeviläiset ovat alemmalla tasolla suhteessa Melkisedekiin. Leevi oli Jaakobin poika, mutta Leevi tarkoittaa myös hänestä polveutuvaa papillista heimoa.

Leevin heimon pappisvirka ja sen johtaminen täydellisyyteen ei tässä yhteydessä tarkoita papillista vihkimystä. Sillä tarkoitetaan ihmisten puhdistautumista synnistä ja mahdollisuutta lähestyä Jumalaa. Israelin kansa oli saanut laissa säädökset pappisvirasta, jotta yhteys Jumalaan voisi toteutua. Teksti ilmaisee, ettei se toteutunut. Sen takia tarvitaan ”uudenlainen pappi”. Tämän uuden papin, Kristuksen pappeus, ei ole Aaronin, vaan Melkisedekin ikuista pappeutta (Ps. 110: 4).

Israelin kohdalla Mooseksen laki ja juutalainen pappeus olivat täysin sidoksissa toisiinsa. Siksi pappisviran muuttuminen merkitsee myös lain muuttumista. Jeesus ei ole leeviläinen, vaan Hän on Juudan heimosta, Daavidin jälkeläinen. Hänen pappeutensa on toisenlaista, Melkisedekin pappeutta. Tämä pappeus ei perustu Hänen jumalallisuuteensa, vaan Hänen ylösnousemukseensa ja korottamiseensa taivaaseen (Hepr. 5: 5 -6).

Päivän evankeliumi

(Luuk. 2: 22 – 40)

”Siihen aikaan Jeesuksen vanhemmat menivät Jerusalemiin viedäkseen lapsen Herran eteen, sillä Herran laissa sanotaan näin: ”Jokainen poikalapsi, joka esikoisena tulee äitinsä kohdusta, on pyhitettävä Herralle.” Samalla heidän piti tuoda Herran laissa säädetty uhri, ”kaksi metsäkyhkyä tai kyyhkysenpoikaa”. Jerusalemissa eli hurskas ja jumalaapelkäävä mies, jonka nimi oli Simeon. Hän odotti Israelille luvattua lohdutusta, ja Pyhä Henki oli hänen yllään. Pyhä Henki oli hänelle ilmoittanut, ettei kuolema kohtaa häntä ennen kuin hän on nähnyt Herran Voidellun. Hengen johdatuksesta hän tuli temppeliin, ja kun Jeesuksen vanhemmat toivat lasta sinne tehdäkseen sen,

mikä lain mukaan oli tehtävä, hän otti lapsen käsivarsilleen, ylisti Jumalaa ja sanoi: - Herra, nyt sinä annat palvelijasi rauhassa lähteä, niin kuin olet luvannut. Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut: valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkauden, joka loistaa kansallesi Israelille. Jeesuksen isä ja äiti olivat ihmeissään siitä, mitä hänestä sanottiin. Simeon siunasi heitä ja sanoi Marialle, lapsen äidille: ”Tämä lapsi on pantu koetuksiksi: monet israelilaiset kompastuvat ja monet nousevat. Hänet on pantu merkiksi, jota ei tunnusteta, ja sinun omankin sydämesi läpi on miekka käyvä. Näin tulevat julki monien sisimmät ajatukset.” Siellä oli myös naisprofeetta Hanna, Asserin heimoon kuuluvan Penuelin tytär. Hän oli jo hyvin vanha. Mentyään neitsyenä naimisiin, hän oli elänyt miehensä kanssa seitsemän vuotta, mutta nyt hän oli ollut leskenä jo kahdeksankymmenenneljän vuoden ajan. Hän ei poistunut temppelistä minnekään, vaan palveli Jumalaa yötä päivää paastoten ja rukoillen. Juuri sillä hetkellä hän tuli paikalle, ja hän ylisti Jumalaa ja puhui lapsesta kaikille, jotka odottivat Jerusalemin lunastusta. Kun he olivat tehneet kaiken, mitä Herran laki vaati, he palasivat Galileaan kotikaupunkiinsa Nasaretiin. Lapsi kasvoi, vahvistui ja täyttyi viisaudella, ja Jumalan armo seurasi häntä.”

Tekstistä käy ilmi Joosefin ja Marian uskollisuus Vanhan testamentin laille. He tulevat temppeliin suorittamaan kolme eri toimitusta. Ensimmäinen on äidin puhdistaminen, toinen on esikaisen lunastus Jumalalta (jokainen esikoinen kuului Jumalalle ja hänet lunastettiin takaisin Jumalalta) ja kolmas on lapsen esittäminen Jumalan palvelemiseen. Näistä toimituksista lunastaminen ja esittäminen palvelemiseen menevät limikkäin. Joosef ja Maria toteuttavat Jumalan pelastussuunnitelmaa ollen uskollisia laille. Naisen puhdistautumista koskeva säännöstö määrittelee naisen ”epäpuhtaaksi” neljäkymmenen päivän ajaksi poikalapsen syntymästä (3. Moos. 12: 2 – 8.). Sen jälkeen oli tuotava sekä polttouhri että syntiuhri. Köyhän kohdalla riitti, että hän toi ”kaksi metsäkyhkyä tai kyyhkysenpoikaa” (3. Moos 12: 8).

”Heidän tuli Mooseksen lain mukaan puhdistautua.” Mooseksen laki ei määrittele miehelle mitään puhdistautumista eikä se koske myöskään vastasyntynyttä. Mikään ei estä kuitenkaan näiden läsnäoloa. Luukkaan evankeliumissa mielenkiinto on Jeesuksen temppeliin tuomisessa.

Vanhassa kirkossa mietittiin myös, tarvitsiko Marian edes puhdistautua? Juutalaisessa yhteiskunnassa se oli yhteiskunnan asettama vaatimus, mutta jos katsotaan asiaa teologisesti, niin silloin tulee katsoa Mooseksen lain määräyksiä. Lisäksi meille tulee jälleen käänkösongelma. Taustalla on 3. Mooseksen kirjan teksti (3. Moos. 12: 2): ”Kun nainen on synnyttänyt pojan, hän on sen jälkeen seitsemän päivää epäpuhtas.” Vanhempi suomennos: ”Kun vaimo tulee

hedelmälliseksi”. Sitä vanhempi suomennos: ”koska vaimo siittää ja synnyttää poikalapsen”. Ajatus on siinä, että nainen vastaanottaa siittiöt. Mutta sitä Maria ei tehnyt! Kyse oli Pyhän Hengen toiminnasta.

Edelleen laki määrittelee, että jokainen esikoinen, niin ihminen kuin karjaeläin, pyhitetään Jumalalle (2. Moos. 13: 1 – 2, 12, 15). Esikoispoika lunastettiin vapaaksi Jumalalta perheen haltuun maksamalla temppeliin viisi sekeliä (4. Moos. 3: 47 – 48; 18: 15 – 15). Tästä lunastamisesta Luukas vaikennee, mutta kirjoittaa (sen tilalla?) Jeesuksen temppeliin tuomisesta. Tästä lapsen esiintuomisesta ei ole mitään säädöksiä Vanhassa testamentissa. Voi olla, että Luukas on saanut mallin tälle tekstilleen profeetta Samuelin viemisestä Silon pyhäkköön (1. Sam. 1: 22 – 28). Tätä ajatusta tukee se huomio, että hieman aikaisemmin Luukkaan evankeliumissa on Marian kiitosvirsi (Luuk. 1: 46 – 55), joka on saanut vaikutteita profeetta Samuelin äidin kiitosvirrestä (1. Sam. 2: 1 – 10). Myös profeetta Malakia ennustaa ”Valtiaan” tulon temppeliin (Mal. 3: 1 – 2).

Vanhurskaan Simeonin nimi merkitsee ”Hän on kuullut”. Hänet kuvataan samanlaiseksi kuin Johannes Kastajan vanhemmat. Profeetta Jesaja kertoo Jumalan toimivan Jerusalemin lohduttamiseksi (Jes. 40: 1; 66: 12 – 13). Tämä on todennäköisesti Simeonin odotuksen taustalla. ”Pyhä Henki oli luvannut, ettei kuolema kohtaa häntä ennen kuin hän on nähnyt Herran Voidellun” eli Messiaan.

Vanhurskas Simeon ei ollut pappi, mutta yhdessä Hannan kanssa he antavat muodon temppelin toiminnalle: palvella Jumalaa. Vanhurskaan Simeonin rukous, joka luetaan ortodoksisen kirkon ehtoopalveluksessa, yhdistää lain, profeettallisen Hengen ja temppelin palveluksen yhteen kuvaamaan Jeesuksen suuruutta. Vanhurskaan Simeonin rukouksen sanasto on profeetta Jesajalta (Jes. 52: 9 – 10; 49: 5 – 6; 46: 13; 40: 5) ja psalmista (Ps. 98: 2 – 3). Niissä kerrotaan pelastuksesta, joka kohdistuu niin Israeliin kuin myös kaikkiin kansoihin. Pakanatkin (ei-juutalaiset) ovat Jumalan lupauksen perillisiä. Myös valo, jonka pakanatkin saavat nähdä ja Israelille loistava kirkkaus ovat Vanhasta testamentista (Jes. 46: 13; 49: 6). Nyt Simeon saa rauhassa mennä, siis kuolla, sillä hän on nähnyt sen, joka on pelastava hänetkin. Simeon ja Hanna tunnetaan vain tämän tekstin kautta.

Luukas käyttää Joosefista ja Mariasta nimitystä isä ja äiti. Joosefin mainitseminen isäksi on luonteavaa. Joosef oli antamalla nimen tunnustanut lapsen omakseen ja hän oli Marian aviomies. Näin yhteiskunta piti häntä Jeesuksen isänä (vrt. Luuk. 3: 23).

Mutta Simeon sanoo lapsen äidille Marialle, että ”monet israelilaiset kompastuvat”. Tämä merkitsee sitä, että he eivät vastaanota Jeesusta Messiaana ja torjuvat Hänen julistamansa ilosanoman pelastuksesta. Simeonin Marialle sanomat sanat ”sinun omankin sydämesi läpi on miekka käyvä” voi olla lainaus profeetta Hesekieliltä (Hes. 14: 17). Silloin se edustaisi erottelevaa miekkaa, joka tuhoaa toiset ja säästää toiset. Mariankin pitää tehdä valinta uskooko hän Poikaansa vai ei. Edes sukulaisuussuhde ei takaa pelastusta. Sanojen on katsottu myös viittaavan äidin tuskaan Poikansa kärsimyksien vuoksi.

Nimi Hanna (Anna) tarkoittaa armoa. Häinkin on odottanut Herraa. Luukas on kirjoittanut heidät olemaan Jumalan edessä samalla tavoin kuin Johannes Kastajan vanhemmat Sakariaan ja Elisabetin. Luukkaan tarkoituksena on osoittaa, että mies ja nainen ovat vierekkäin yhdessä Herran edessä. He ovat kunniassa ja armossa samanarvoisia. Naiset saivat myös ensimmäisenä tiedon Kristuksen ylösnousemisesta (Luuk. 24: 9). Simeon edustaa ihmiskuntaa, joka odottaa Israelin lohdutusta (vrt. Jes. 61) ja hänessä toteutuu Psalmin sanat: ”Minä annan hänelle kylliksi elinpäiviä, hän saa nähdä minun pelastustekoni” (Ps. 91: 16).

Jerusalemien temppelin tapahtuma päättyy perheen palaamiseen Nasaretiin. ”Lapsi kasvoi ja vahvistui vastaa Luukkaan kuvausta Johannes Kastajasta (Luuk. 1: 80). Myös profeetta Samuelin lapsuudessa on samanlaista kerrontaa kuin Jeesuksen lapsuudessa (1. Sam 2: 21, 26).

Ortodoksisen kirkon jumalanpalvelusperinteessä on vastaava lapsen esilletuominen Jumalan palvelemiseen neljäntenäkymmenentenä (käytännössä lähimpänä sunnuntaina) päivänä lapsen syntymästä. Tätä kutsutaan kirkottamiseksi. Lapsi ja äiti tulevat kirkkoon ja heidän puolestaan luetaan rukouksia. Äidillä on ollut mahdollisuus levätä lapsen syntymän jälkeen ja keskittyä lapseen. Nyt hän palaa takaisin seurakunnan jumalanpalveluselämään. Pappi lausuu pitäen lasta sylissään: ”Kirkkoon otetaan jumalanpalvelija (nimi) Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Amen.”